

Obr. 1. 1 - *Fissidens bryoides* Hedw.: $n = 10$; 2 - *F. cristatus* Wils.: $n = 12$; 3 - *F. exilis* Hedw.: $n = 12$; 4 - *F. pusillus* Hedw.: $n = 12$; 5 - *F. taxifolius* Hedw.: $n = 12$

POZNÁMKY K VÝSKYTU NĚKTERÝCH MECHŮ NA SLOVENSKU Zdeněk Pilous

V 9. čísle Bryonory se zamýšlí V. Peciar nad výskytem a mizením některých význačných druhů mechové flóry Slovenska. Vzhledem ke svým šedesátiletým zkušenostem v oblasti bryologie si dovoluji uvést několik poznámek, které určitým způsobem doplňují nebo drobně opravují zmíněnou práci.

Pterygoneurum smaradaeum Vaněk. Po revizi Vaňkova dokladu jsem dospěl k názoru (podobně jako A. Boros), že jde o směs sterilních, juvenilních, ale i fertálních rostlinek dvou druhů - *Phascum cuspidatum* a *Pterygoneurum subsessile*. Popis byl pořízen podle obou druhů, takže není platný.

Desmatodon heimii (Hedw.) Mitt. Jde o jednoletý druh; po vypadání výtrusů mizí a často tím zdánlivě zaniká i celá lokalita, jindy - zachovají-li se ekologické podmínky stanoviště - se může několik let udržet. Pozoroval jsem jej na slaniskách u Štúrova, kde se dosud vyskytuje, i když mění místo výskytu. Zajímavý je Vondráčkův nálezy ve skalní štěrbině se solí pro kamzíky u Skalných vrat v Belianských Tatrách.

Entosthodon hungaricus (Boros) Loeske. Jeho výskyt je obdobou výskytu druhu předchozího: na lokalitě může zmizet, aby se následujícím rokem objevil na lokalitě jiné. Domnívám se, že pokud budou slaniska existovat, bude se na nich v různé hojnosti stále objevovat.

Pterogonium gracile (Hedw.) Sm. Druh s těžištěm rozšíření ve Středomoří, dosahuje do Maďarska, ale neroste již v Polsku. Za velmi nejistý považuji údaj ze Slovenska, neměl jsem ale možnost příslušný doklad revidovat (není v našich herbářích). Bezvýsledně jsem po tomto druhu na jižním Slovensku pátral, až jsem jej později objevil doma jako vtroušený do položky *Hypnum cupressiforme* z Pohanské hory u Hajnáčky, kde rostl na mechatých kamenech nedaleko nekrasové jeskyně v sutí (sběr z r. 1954).

Braunia alopecura (Brid.) Limpr. Mediteránně-atlantský druh rostoucí nejbliže ve Švýcarsku a Tyrolsku. Od nás je uváděn ze Šibenického vrchu u Levoče. Již tato skutečnost je podezřelá. Přesto, že jsem vyloučil předem jeho výskyt, ohledal jsem pečlivě zmíněnou lokalitu, samozřejmě bezvýsledně. Je to zcela zkvitovaný, táhlý kopec bez skal. Kde by tedy mohl růst? Podle mne došlo k náhodné, neúmyslné záměně nebo i k vědomému podvrhu. Je vhodné jej ze seznamu mechů Slovenska vyřadit.

Bryum maratii Wils. Význačný halofyt mořského pobřeží, rostoucí ale i vzácněji na vhodných stanovištích ve vnitrozemí. U nás se vyskytuje na recentních travertinech napájených kyselkou; roste u Spišského Podhradí na Sivé Bradě, v Caricetu na tufole pod kopcem směrem k silnici. Lokalitu jsem navštívil mnohokrát, prvně v r. 1959 (první sběr v r. 1948). Při poslední návštěvě v r. 1987 byla tato chráněná lokalita značně rozšlapána stádem krav! V r. 1964 jsem jej sbíral na podobných místech kolem pramene kyselky u Stankovan. Lokalita ale asi zanikla při nesmyslném vrtu a s tím spojené změně odtokových žlábků.

B. veronense De Not. Taxon hodnocený většinou jen jako varieta *B. argenteum*. Roste zejména v Alpách a Skandinávii, jeho výskyt v Tatrách proto nepřekvapuje (revidováno Podpěrou). V Tatrách jsem po něm sám dlouho bezvýsledně pátral.

Fissidens arnoldii Ruthe. Je to všeobecně vzácný (přehlížený?) druh. Na Slovensku byl sbírán jen jednou před 80 lety Holubym u Zemianského Podhradí (určoval F. Matouschek). Po letech marného pátrání jsem jej sebral v r. 1971 v Nekyjské (Čelové) dolině nedaleko Šah na andesitových tufech v potoce pod Hrušovem. Při pátrání po tomto druhu jsem ale také našel vzácný, na našem území dosud nesbíraný druh *F. exiguus* Sull.

Meesia hexasticha (Funck.) Bruch. Jeden nejvzácnějších druhů nejen u nás, ale i v celé střední Evropě, kde již zřejmě drtivá většina jeho lokalit zanikla. Na Slovensku jej prvně a naposledy sbíral v r. 1870 Holuby ve svém bydlišti v Zemianském Podhradí. Svůj náález také vydal v Botanischer Tauschverein in Wien, následkem čehož je tento doklad snad ve všech větších evropských herbářích. Holubymu se podařilo to, že se náález stal všeobecně známým, ale asi i to, že lokalitu vysbíral. Ve svém herbáři vlastním čtyři doklady: "Bosacthal bei Nm. Podhragy in Ungarn, 7.1871" - psáno Holubyho rukou; "Kvetna Uhorska. Stolica Trencin. Stanovisko Bošacka dolina pri kyselke výše Ochodnického mlýna. Dosial len na tomto stanovisku. 10.6.1870"; doklad v německé verzi s datem 9.7.1871; doklad se schedou v němčině psaný rukou J. Breidlera a s Holubyho lístkem uvnitř dokladu "Bošacthal 6.1870". Lokalitu jsem také z piety navštívil, mimoto jsem po tomto druhu více jak 50 let marně pátral a ohledal více jak 300 (!) kyselek na Slovensku.

Rhynchostegium rotundifolium (Brid.) B.S.G. Poprvé byl sbírán na Slovensku v r. 1885 Bäumlere a následně vydán v Kryptogamae exsiccatae No. 100 s textem na schedě "...ad lapides graniticos juxta rivulum vallis Nachtigallenthal prope Posonium". Náález ve stejném roce publikoval H. Sebransky: "Hung. occ. In saxis umbrosis ad Posonium" (oba doklady jsou v mém herbáři). Sám jsem jej dále sbíral r. 1955 v lesní roklí na Kováčovských kopcích a v r. 1966 na Devinské Kobyle u Bratislavy. Bude asi v Podunají hojnější.

Taxiphyllum densifolium (Lindb.) Reim. Podpěra r. 1908 sebral na Moravě mech, který popsal jako *Isopterygium carpaticum*. Dnes se tento taxon hodnotí jako varieta od *Taxiphyllum densifolium*. Později sebral tento druh ze sousedního Maďarska Á. Boros (určil J. Jedlička). Velmi záhy jsem jej také sbíral na Slovensku na celé řadě lokalit: Malé Karpaty, Plavecký hrad; Martinské hole, Stráňavy; Malá Fatra, Terchová, dolina Vyhnaná, Šútovský vodopád; Slovenské Stredohorie, Vepor, Hrochořská dolina; Kremnické vrchy, Lopusný vrch; Štiavnické vrchy, Súdoyce, Dudince; Slovenský kras, Zadiel, Sílica. Roste však jistě i na dalších místech. Vyskytuje se nejčastěji na vápencích, ale i na vyvěřelinách, vzácně na jiných horninách.